

REDOGÖRELSE

för undersökningen av den s.k.

"GRABBES KANAL" i Karis köping.

1 översiktskarta,
1 längdsnitt,
6 tvärsnitt,
-fotografier.

*urskedron
t. v.*

På 1939 års arbetsplan för Karis sockens arkeologiska utforskning upptogs även en undersökning av den s.k. "Grabbes kanal" i Karis köping. Nämnda arbetsplan fastställdes av Arkeologiska Kommissionen den juni 1939, varvid under tecknad förordnades att leda undersökningen. Denna försiggick i augusti 1939. Studerandena M. von Wendt och G. af Hällström samt herrar W. Jacoby och H. af Hällström biträdde utan ersättning. Arbetet inspekterades den 21 augusti av statsarkeologen, fil. dr C. A. Nordman.

"Grabbes kanal" är ett mäktigt "dike", som i en nästan rak linje skär igenom en sänka i Lojoåsen i riktningen SSO-NNW. I norr utmynnar kanalen i Svartån, i söder i sumpmarkerna norr om Lämpträsk. Den bevarade delen av kanalen är c. 300 m lång. -- De vägar, som korsar kanalen, delas densamma i tre (fyra) avsnitt: (se översiktskartan)

Avsnitt I. 75 m långt. Söder om landsvägen Lojo-Hangö.

-"- II. 50 m -"- . Mellan landsvägen och järnvägsbanken.

-"- III. 180 m -"- . Mellan järnvägsbanken och Kanaltorget.

(-"- IV. Mellan Kanaltorget och Svartån.)

I avsnitten I-III har kanalen i huvudsak bevarat sin ursprungliga form. Den är intill 2,5 m djup och intill 10 m bred. Bottnen är spetsig. Kanalen är bevuxen med granskog. Undervegetationen består huvudsakligen av mossa. På ömse sidor av kanalen finnas låga och breda jordvallar, vilka löpa parallellt med kanterna och på ett avstånd av 5-10 m från dessa. Jordvallarna äro mycket oregelbundet formade och bestå ställvis av täta anhopningar av små jordhögar. De ha tydligen bildats av ur kanalen uppkastad jord. -- Marken, genom vilken kanalen är grävd, består uteslutande

av fin, stenfri sand.

I avsnitt I har kanalen i jämförelse med övriga avsnitt en bred, jämn botten och låga, svagt sluttande sidor (tvärsnitten 1 och 2). Kanalens ändpunkt i söder kan ej bestämmas, då en liten åker täckte platsen. I sumpmarkerna söder om åkern kunde inga spår av kanalen upptäckas. Vid åkerns norra ända var kanalen blott 1/2 m djup, men vid landsvägen var djupet 1 1/2 m. Kanalens botten låg där 1,25 m högre än vid åkern.

Avsnitt II är det bäst bibehållna. Sidorna äro jämna och branta, botten spetsig. Avsnitt III - det längsta av alla - har ställvis högre och brantare sidor än avsnitt II, men botten har använts som gångstig och i någon mån även som avstjälplingsplats, och är därför rätt ojäm. Botten är genomgående minst 0,5 m lägre än i avsnitt II. I vardera avsnittet är bottenlinjen horisontal.

Avsnitt IV går genom åkermark. Kanalen har här förlorat sin ursprungliga karaktär och utgöres av en bred, grund, med alshår bevuxen sänka av c. 100 meters längd. Denna sänka utmynnar i en betydligt djupare, i riktningen N-S löpande dalgång, som bildats av en från SW kommande bäck, vilken utmynnar i Svartån.

I och för konstaterande av eventuella träkonstruktioner uppkastades ett 5 m och två 1 m breda tvärsnitt. Härvid befanns lagerföljden vara densamma som i vanlig skogsmark: 1) 4-5 cm svart humusjord, 2) 1-2 cm vit, askfärgad sand 3) några dm gul, fin sand och 4) fin, vit bottensand. Gränsen mellan 3) och 4) var mycket ojäm. Dessa båda skikt kunna också anses som ett. Några träkonstruktioner hittades ej.

Kanalbottnens högsta parti (avsnitt II) befinner sig enligt avvägningresultaten 6,65 - 6,70 m under järnvägsskenorna vid övergången mellan Kanaltorget och bönehuset. Samma parti befinner sig 6,25 m över Svartåns vattenhyta (avvägd 13/9 kl. 12). I normala fall är Svartåns vattenhyta på detta

ställe 11,6 m högre än havsytan, vadan kanalens högsta höjd
över havet bleve c. 18 m. Lappträskets yta är nu m över
havsytan, men träsket sänktes 19 med m.

Fråga Lantm.
ingenjören L. må-
gen annan!

Sannolikt har "Grabbes kanal" i tiden använts
som ett drag, längs vilket smärre farkoster släpats från Lapp-
träsk (som genom Visanbackaan står i forsfri förbindelse med
havet) till Svartån. Härigenom undvek man forsarna vid Bill-
näs och Åminnefors. Traditionen utpekar Nils Grabbe (14--1549)
som dess upphovsman.

Karis, den 24 februari 1940.

Olof af Hällström.

"GRABBES KANAL"
Profilerna 4-6.

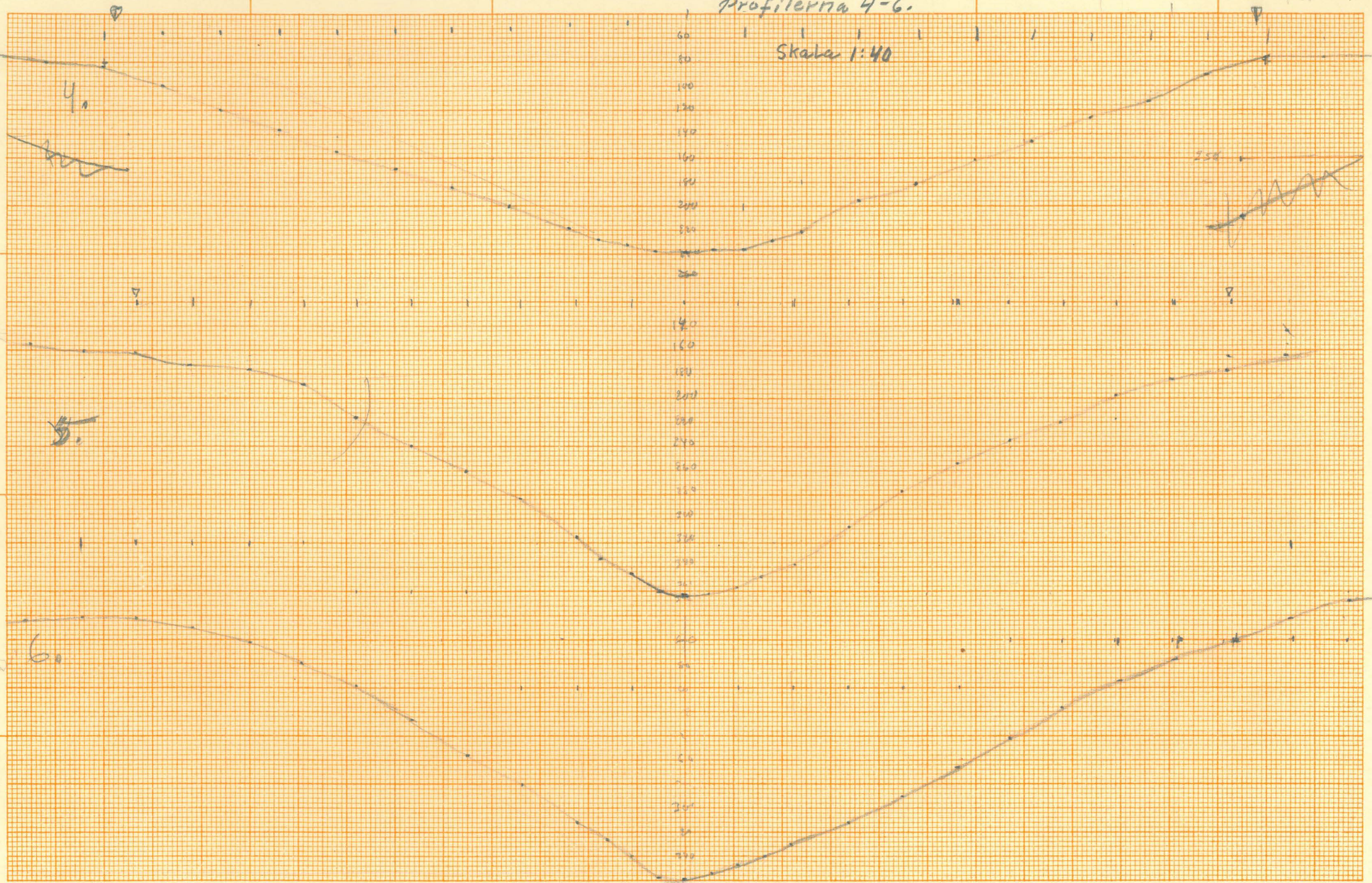
9/61

10m

Skala 1:40

A 4. 210 x 297 mm

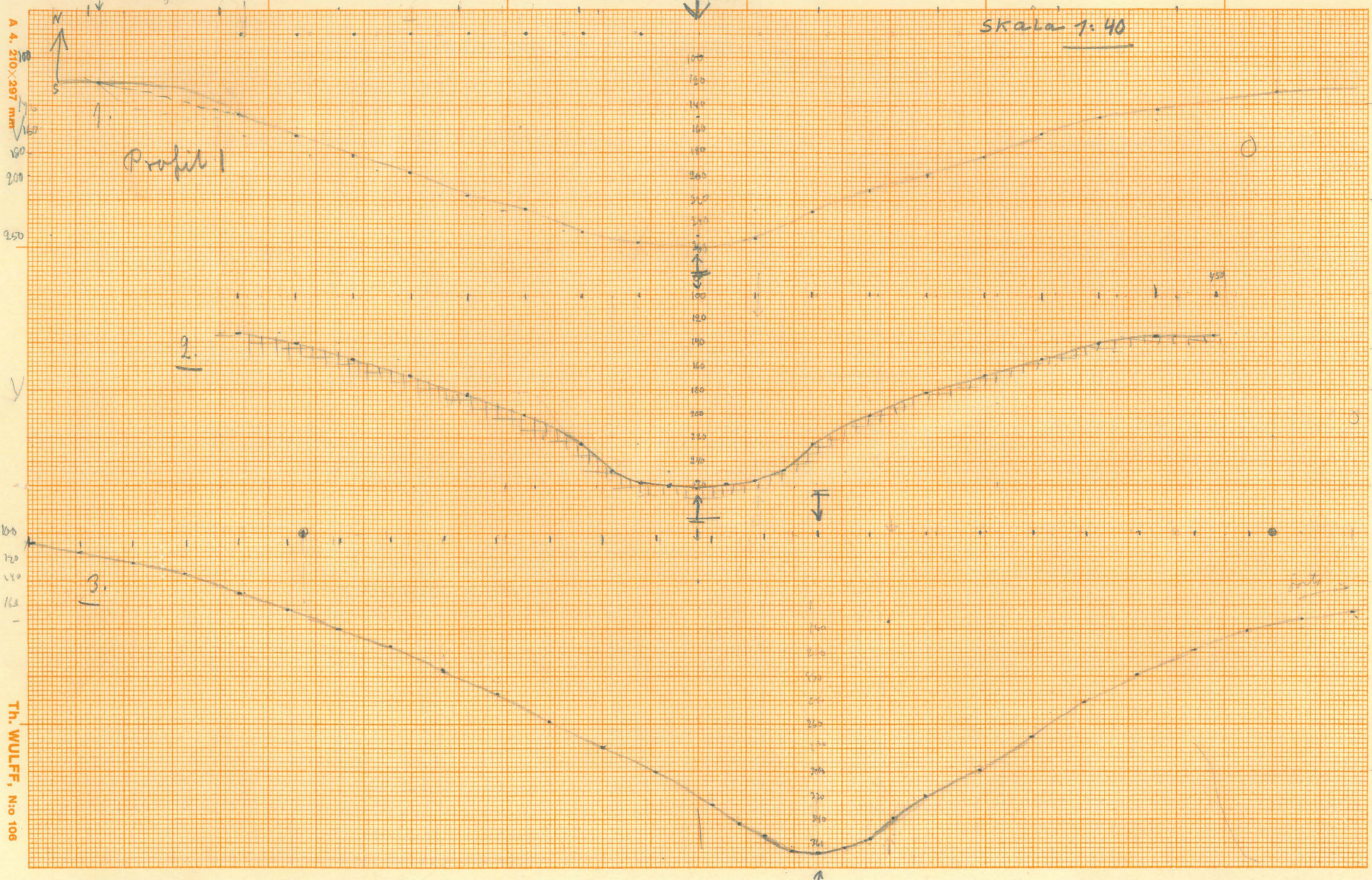
Th. WULFF, N:o 106

1840
 1mm = 4cm ; 1/2 cm = 50 cm = 1/2 m
 25 mm = 1 m

"GRABBE'S KANAL"
 Profilerna 1-3

SKALA 1:40

FOTOS FINNAS EJ (erbarmelig kamera).
 # Översiktskartan = kopia av Karin Köpings stadsplanekarta
 (kan göras näri som helst av vem som helst).

"GRABBS KA

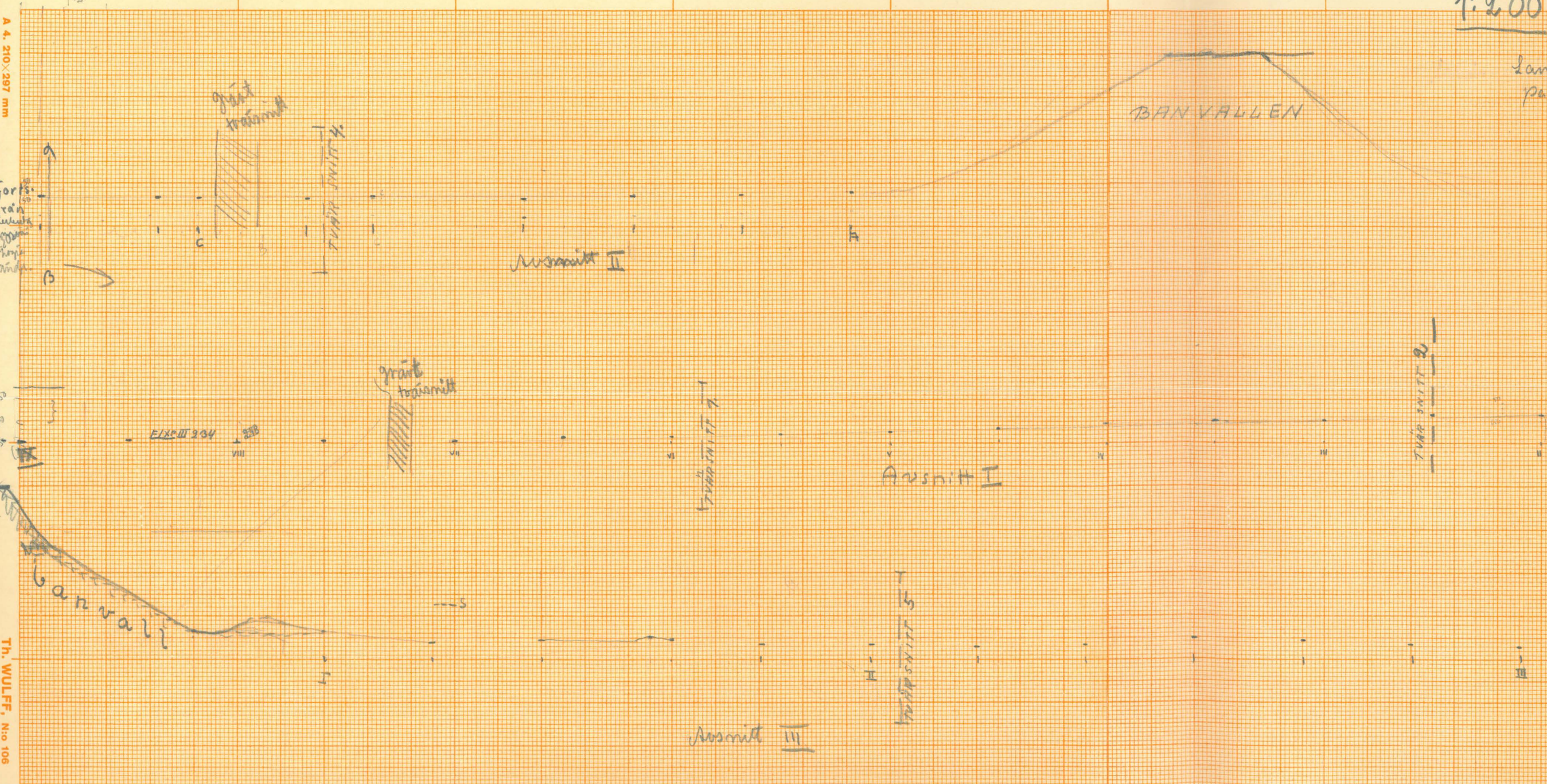
1:2.00

A 4. 210 x 287 mm

forts.
från
matta
samma
märke
ändå

0.50
1.10
0.50

Th. WULFF, No 106

"GRABES KANAL"

Längdsnitt

1:200

alarm 22.48.
 fiksigtel 23.32.
 alarm 00.20

Land- o jämnögen ha utställs på ett utdragna nivå
 = grint tvärsnitt
 = avväjt tvärsnitt

BANVALLEN

TVÄRSNITT I

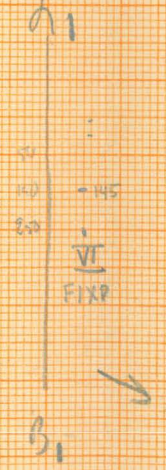
30%
 FIXP I 57

+133
 LANDSÄGEN
 LOUO-HANGO.

TVÄRSNITT II

Snitt II

forts.
 o. övers.
 i m. län-
 gden
 utifrån
 1:200

FIXP
 S₂

Ans

